

Česko-kladská hranice v sedmdesátých letech 16. století v dokumentech Archiwu Państwowe ve Wrocławu

Marie Boukalová

THE BOHEMIAN-KLADSKO BORDER IN THE 1570S IN DOCUMENTS OF THE ARCHIWUM PAŃSTWOWE IN WROCŁAW

This paper comprises a brief, annotated edition of documents that are housed in the Archiwum Państwowe in Wrocław and are connected with a long-running dispute over the demarcation of the border due to the destruction of woods and burning of lime. The whole conflict was brought to an end by a commission appointed for such purpose by the emperor. This case is even more interesting due to the fact that it was not only a dispute between two neighbouring estates, as was usually the case, but also a dispute at the provincial level, between the governor (hejtman) of Kladsko and a Bohemian nobleman.

KEYWORDS:

dispute; border; nobility; Kladsko; edition

Ve fondu Hrabstwo Kłodzkie (Rep. 23) v Archiwu Państwowém ve Wrocławu se mezi mnoha cizojazyčnými dokumenty (převážně německými) nacházejí také opisy několika česky psaných písemností. Zpočátku by se mohlo zdát, že je těch několik folií, na něž se tento příspěvek zaměřil, jen dalším dokladem poměrně běžného sporu předbělohorské šlechty o vlastnictví, užívání a výnosech z půdy. V tomto případě však šlo o neshodu kladského hejtmána s českým šlechticem, která vyvrcholila roku 1571 přeměřením a následně přesným určením hranic mezi Hrabstvím kladským¹ a Královstvím českým.²

Tento příspěvek si neklade za cíl vytvořit historickou studii o vztazích šlechty 16. století na pomezí dvou zemí či o zemských hranicích v 16. století. Jedná se spíše o komentovanou edici pramene, který ležel uschovaný mezi mnoha jinými dokumenty v polském archivu a mohl by posloužit dalšímu bádání.

1 Počátek Kladského hrabství se váže k vládě Jiřího z Poděbrad, kdy se hrabaty kladskými stali jeho synové, kterým bylo Kladsko uděleno v léno. Kladský hrabě se tak stal leníkem českého krále. Na počátku 16. století se jako léno dostalo Kladsko do rukou Wittelsbachů. Po vleklých sporech o nástupnictví v tomto rodě nakonec Kladské hrabství v roce 1569 vyplatil Maximilián II. a stal se kladským hrabětem. Český král tak vládl v Království českém i Hrabství kladském, kde byl zastupován hejtmanem. Viz František MUSIL, *Kladsko*, Praha 2007, s. 57–76.

2 Archiwum Państwowe we Wrocławiu (dále jen APW), f. Hrabstwo Kłodzkie (dále jen Rep. 23), sign. 28, fol. 62–72.

Podobně jako v mnoha jiných případech sporů mezi dvěma šlechtici v 16. století, byly také zde popudem k vytyčení hranic dohady kvůli údajným pychům. Nutno dodat, že řešení samotného pychu upravoval tehdejší zemský zákoník, Vladislavské zřízení zemské, těmito slovy: „Jestliže by kto v cizie grundy uvázal, buďto lesy, louky, dědiny, řeky, potoky, aneb kterýchkoli jiných věcí užívati nedal a jemu škodu činil aneb rybník na grunt cizí topil anebolito také louky a lesy přesekal aneb se v poddacie cizie uvázal aneb grundy poddacieho a o to pře byla, ktož by to držal, a těch gruntuov po napomenutí postúpiti nechtěl, ten aby jeho pohnal na pychu, ne z moci. A byl-li by naň ten pych uveden před pány v plném soudu, aby za ten pych napřed tomu, komuž jest jej učinil, padesát kop grošuo českých dal a gruntuov těch jemu postúpil ve dvě nedělech po rozsudku. A v těch dvou nedělech aby škody dal a zaplatil bez puohonu. Pakli by ten požena z pychu neprovedl, zaplat druhé straně též všechny škody, kteréž úředníky nalezeny a rozeznány budú.“³

Případ, kterého se tento příspěvek týká, se odehrál mezi Kryštofem Muchkem z Bukova, který v polovině 16. století zastával post hejtmána Kladského hrabství, a Vilémem Trčkou z Lípy a na Veliši, který vlastnil pozemky v pohraničí, jež náležely k panství Opočno. Podle dokumentů nacházejících se ve wrocławském archivu se Vilém Trčka obrátil na kladského hejtmána listem, v němž mu oznamuje, že se doslechl od svých služebníků, že Kryštof Muchek nechal zajmout v roce 1562 truhláře, kteří putovali se dřevem.⁴ Dřevo totiž podle kladského hejtmána mělo pocházet právě z kladských lesů. Vilém Trčka z Lípy však namítal, že zmiňovaný fladr pocházel z jeho lesů. Kryštof Muchek z Bukova mu proto nabídl, aby se spolu sešli přímo na místě, kde byli truhláři zajati, aby bylo možné přesně určit, na čím pozemku se vše odehrálo.⁵

K podobné situaci došlo také v roce 1564, kdy se Vilém Trčka z Lípy a na Veliši obrací na kladského hejtmána s tím, že se doslechl o zadržení svých poddaných, kteří v lesích pálili vápno. Podle Kryštofa Muchka se však opět jednalo o případ, kdy trčkovští poddaní pálili vápno na území Kladského hrabství.⁶

Protože se spory opakovaly, byl kladský hejtmán císařem pověřen, aby hranici spolu s dalšími osobami vyměřil. Poté měl za úkol vše sepsat, zaslat císařské kanceláři a následně měli být do Prahy k zemskému soudu zváni svědci, kteří měli celý zápis dosvědčit. Protože ale někteří z těch, kdo během putování po pomezí o hranici vypovídali před Kryštofem Muchkem, byli velmi staří, požádal kladský hejtmán hned v úvodu dokumentu císaře, aby tyto osoby povinnosti cestovat do Prahy k deskám zemským zprostil.

3 Petr KREUZ — Ivan MARTINOVSKÝ (edd.), *Vladislavské zřízení zemské a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*, Dolní Břežany 2007, s. 235, čl. 466.

4 Pokud by tomu opravdu tak bylo, došlo by opět k porušení zemského zřízení, protože „Ktož by cizího u vazbě držal pro nějaký zlý a nešlechtný skutek a když by pán člověka k tomu poslal, u kohož sedí, aby mu jej vydal jako člověka jeho tiem zpuosobem, jako by nic zlého neučinil, než jako by jemu zběhl, chtěl pokuty ze // 20 hřiven pohnati, nemá jemu na to jeho vydati, než má se při tom zachovati člověku jako i jiném zločinci vedle svolenie zemského o nařčení a o zločincích.“ P. KREUZ — I. MARTINOVSKÝ (edd.), *Vladislavské zřízení zemské*, s. 185–186, čl. 271.

5 APW, f. Rep. 23, fol. 36–44.

6 Tamtéž, fol. 45–49.

Vymezování hranic císařem pověřenou komisí začalo ve středu po neděli Jubilate roku 1571. Stanovená komise procházela místa, která hraničila s Královstvím českým, Kladským hrabstvím a Slezskem. K ruce měla nejen osoby stavu rytířského, ale také poddané, kteří vypovídali o stavu hranic tak, jak si je pamatovali, nebo tak, jak jim o nich vyprávěli jejich předci. Bohužel však v tomto dokumentu nejsou zmiňována jména osob, které podávaly zprávu o stavu česko-kladské hranice, a proto je nelze určit.

Dokument, v němž je hranice mezi Kladskem, Čechami a Slezskem popsána, se nachází na jedenácti foliích. Psán je českou novogotickou polokurzívou a je rozdělen na sedm částí podle hranice českého panství s Kladskem, jíž se popis týká. Každá z těchto částí má po straně popisek s upřesněním, o kterou hranici se jedná. Ten je psán německy, německou novogotickou kurzívou (v následující edici jsou tyto popisky označeny kurzívou). Celý dokument byl sepsán z popudu již zmiňovaného kladského hejtmána Kryštofa Muchka a Abraháma Hrocha z Mezilešic, kteří stanuli v komisi zřízené císařem k účelu přesného stanovení hranic Kladska a Čech.

Autor textu při jeho psaní využíval češtiny, avšak lze zde nalézt odlišnosti od česky psaných dokumentů z vnitrozemí z téže doby. Pokud bychom se zaměřili na zkracování slov, nachází se v textu jen ve výjimečných případech.

V dokumentu se také objevuje velké množství pomístních jmen, což je s ohledem na jeho povahu logické. Můžeme se zde setkat například s broumovským klášteřem, který je v popise označován také jako opatství *Brauna*. V případě zámku, který je v dokumentu zmiňován jako *Firšištejn*, se s největší pravděpodobností jedná o zámek Książ, který se nachází v Dolnoslezském knížectví nedaleko města Wałbrzych a jehož jméno v němčině zní Fürstenstein. Problematický je také přepis samotného slova Kladsko, protože se v písemnosti objevuje v několika obměnách. Proto bylo v přepisu ponecháno vždy v té podobě, v níž se v samotném textu vyskytuje. Celá transkripce textu se řídí pravidly určenými Ivanem Štovičkem pro přepis novověkých historických pramenů.⁷

Samotná cesta komise a svědků začíná u tzv. *Paitenkruntu*. *Paitenkrunt* (zřejmě se jednalo o nějaké stavení) se nacházel u travnaté cesty, která určovala hranici mezi Čechami (tuto oblast spravovalo broumovské opatství) a Kladským hrabstvím či Dolnoslezským knížectvím. Protože se na druhé straně nenacházel žádný rozcestník, který by určil, komu pozemky patří, vedl se mezi hrabstvím Kladsko a panstvím Fürstenstein, které se nacházelo v Dolnoslezském knížectví, spor o to, komu pozemky náleží.⁸

Komise pak dále postupovala po již zmiňované travnaté cestě až ke stezce, která ji vedla přes hřeben skrz dvě čihadla a následně k velkému buku, který sloužil jako mezník. Tento buk dělil pozemky mezi broumovským opatstvím, Kladskem a Slezskem. Odtud se skupina osob vydala dolů z kopců, až došla ke studánce, u níž se opět nacházel hraniční buk, který tvořil hranici mezi Slezskem a Kladskem. Voda, která od studánky odtékala, se posléze vlévala do zřejmě čtvrt míle vzdáleného potoka zvaného *Sulzpach* a podle výpovědí osob, které s komisí putovaly, se jednalo o potok na

7 Ivan ŠTOVÍČEK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002, s. 53–57.

8 APW, f. Rep. 23, fol. 63–64.

slezsko-kladské hranici. Samotný potůček se nacházel nedaleko silnice od *Neradu* ke *Svídnici* (na této cestě se ale žádná pomezní znamení nenalezala). K silničce vedla cesta, která pravděpodobně opisovala tok potůčku od zmiňované studánky.

V téže roce se komise vydala také prověřit hranice mezi jednotlivými českými panstvími a Kladským hrabstvím.⁹ Její cesta započala pravděpodobně v okolí vsí *Javornice* (dnes Jawornica) a *Malý Jiříkovec* (dnes Jerzykowice Małe). Obě se dnes nacházejí v Polsku. Nejprve byla prověřována hranice mezi panstvím Homole v Kladsku a panstvím Frymburk v Čechách. Výchozím bodem pro toto putování byla cesta, která vedla směrem do *Levína* (dnes Lewin Kłodzki). Tento úvoz, který vedl skrz hustý les, tvořil přirozenou hranici mezi oběma panstvími. Po zmiňované stezce komise došla až k místu, kde stál u silnice vedoucí z *Olešnice* v Orlických horách do *Dušníků* (dnes Duszniki-Zdrój) kamenný kříž. Všichni poté pokračovali v putování po již zmiňované úvozové cestě. Ta vedla od kamenného kříže vzhůru do kopce, na němž podle svědků dříve stával další kamenný kříž, který byl odsud odnesen. Kým, to svědci nevěděli. Část svědků se v tomto místě od komise odpojila, a to kvůli náročnosti cesty a svému stáří. Ostatní pokračovali dále skrz jedlový a bukový les přes *Kozí hřbet*. Na vrcholu se opět nacházel kříž s bukem, který určoval hranici panství. Vysadit jej prý měl nechat o třicet let dříve Jiřík Žejdlíc ze Šenfeldu. Od zmiňovaného kříže byla komise vedena přes *Suchý vrch* k dalšímu meznímu buku, v němž byla vytesaná hlava zubra. Tu zde nechal vytesat Jan Prok z Velnic, hejtman pernštejnského panství. Hranice dále vedla přes *Jámy*, v nichž se také nacházel buk určující pomezí, a kolem myslivny, kterou zde nechal vystavět Vilém Trčka z Lípy.

Komise, vedena po hřebeni, došla ke dvěma kamenům a poté již začala ze *Suché hory* sestupovat k prameni *Černého potoka*.¹⁰ Tento potok se vléval do řeky Orlice a také on tvořil přirozenou hranici. Podél řeky Orlice se komise dostala k potoku, který byl nazýván *Mezní*.

Hranice byla upřesněna také mezi panstvím Frymburk a Solnice, Solnice a Rychnov a dále pak mezi Kladskem a panstvími Rokytnice a Žampach. Dokument, který díky této cestě vznikl, se měl stát dokladem hranice, kterou žádná ze zmiňovaných stran nebude napadat, a měl tak předcházet sporům, jež byly v této oblasti tak časté. Přestože byla na základě výše zmíněného sporu hranice přeměřena, bohužel není známo, v čí prospěch byl konflikt nakonec ukončen.

EDICE

**Archiwum Państwowe we Wrocławiu, f. Hrabstwo Kłodzkie (Rep. 23),
sign. 28, fol. 62–72.**

fol. 62

Nejjasnější a velikomocný římský císaři, uherský, český etc. králi, Pane Pane nejmilostivější, Naši Císařské mi[los]ti služby naše ponížené a poddaně vzkazujeme, Naši

⁹ Tamtéž, fol. 66–72.

¹⁰ Tento potok je v prameni zmiňován také jako *Červený*.

Císařské Mi[los]ti dlouhého zdraví, šťastného panování, vítězství nad nepřáteli od Pána Boha všemohoucího žádáme.

Jakož jste Vaše Cí[sařsk]á Milost nám milostivě poručení učiniti ráčili, abychme společně meze Hrabství glackého, o kteréž nemalí odporové s některými pány sousedy témuž Hrabství glackému přisedícími v jistých místech, sou sjeli. A takové meze očitě spatřili, a k tomu všemu zprávu svou sepsanou učinili. Podle kteréhožto milostivé vůle a poručení Vaší Cí[sařsk]é Mi[l]osti tak sme se poslušně a poddaně zachovali a na ta místa dnův pominulých sjeli, je spatřili, od lidí starých i prostředního věku, pokudž jim o tom vědomé bylo a nám ukazovali, zprávu sme vzali. A odkud a pokud po týchž mezích od týchž lidí vedeni sme byli, to všeckno sme pořádně podle způsobu mezního, pokudž rozum náš postačiti mohl, v spis uvedli a Naší Cí[sařsk]é Mi[los]ti poddaně odsíláme všeckno, přitom Vaší Cí[sařsk]é Mi[los]ti poddaně oznamujeme, že některý lidé, kterýž o těch mezích zprávu dávali, velmi starý sou, ještě pro starost a nemoc na ta místa vyjeti nemohli. Podle našeho nebylo by škodné pro smrt, aby k svědomí vedeni byli, ale do Prahy jse nebudou moci dopravit, než musil by písář od desk zemských do Hrabství glackého vypraven býti, což Vaší Cí[sařsk]é Mi[los]ti v milostivém uráčení zůstavujeme, a s tím se Vaší Cí[sařsk]é Mi[los]ti k milostivému ochraně poručíme. Datum na Glacku sedmnáctého dne měsíce Máje, jinak ve čtvrtku po S[va]té Žofii Léta P[áně] LXXI.

Vaší Císařské Mi[los]ti

věrní poddaní

Kryštof Muchek z Bukova na Voseku

hejtman Hrabství glackého

Abraham Hroch z Mezilešic

fol. 63

Gericht wegen der Gränz zwischen Brauna und der Grafschatz Kloz.

Léta etc. LXXI v středu po neděli, kteráž slove Jubilate, v přítomnosti některých osob stavu rytířského a jiných lidí robotných z Hrabství glatzkého, též páně opatových kláštera Broumovského, přišli sme na místo, kteréž slove v Paitenkruntu, na kterémžto místě ukázáno j[es]t nám rozcestí jedouce od Broumova, jedna cesta travná, kteráž jde na levou ruku, a druhá na pravou, ta upřímnější j[es]t, tu v tom místě zpráva dávana j[es]t, že ta cesta travná dělí kruntý broumovský a kruntý klacké tak, že to všeckno, což na levou ruku j[es]t, náleží k Broumovu, a což na pravou ruku, k Glacku, než že Páni Slezáci souc tomu na odpor pravý, bejti kruntý k Slízku náležející k zámku Firšištejnu a hranice, čemuž se místa nedává aniž rozum ukazuje, nebo se při témž rozcestí žádného mezníku ani hraničníku nenachází, od kteréhožto rozcestí tou travnou cestou na levou ruku byli sme vedeni za několikery hony až na cestu utřenou, kteroužto cestou, jsouc vedeni dosti daleko: Přišli sme na stezku, kteráž jde po hřebenu skrze dvě čihadla až k velikému buku, který j[es]t zjevný mezník a hraničník, kterémuž Páni Slezáci místo dávají, pravíc, že toliko dělí kruntý slízské a kruntý broumovské, to všecko, což j[es]t napravo od výš dotčeného rozcestí až k témuž buku, bejti kruntý sleské k Firšištejnu náležité, a což nalevo, k Broumovu náležející, v kteréžto se nic nevkládají, od kteréhožto rozcestí až k témuž buku hraničníku j[es]t veliký

čtvrt míle. Lidé pak poddaní glačtí a broumovští některý oznamují, že to všecko, co napravo j[es]t, sou kruntyvé k Glacku náležející a ten buk lizovaný že j[es]t hraničník dělící krunty broumovský, slízky a glacký, od kteréhožto hraničníku byli sme vedeni předce dolův po hřebenu až k studýnce, kteráž slove Mezní, kterážto studnička leží pod cestou, kteráž jde od města Nerodu k Svídnici, nad kteroužto studýnkou a v té cestě nalízá se buk veliký a na něm lizové, tu lidé pravili, že to, což po levé straně j[es]t, náleží k Slizku a k zámku Firšištejnu, a co po pravé straně, k Glacku. Z té pak studýnky Mezní jde voda až do potůčku, kterýž slove Sulzpach, tu sou lidé ozna-

fol. 64

movali, že ta voda, kteráž z té studýnky jde a se táhne, dělí krunty sliské a glacké, a tak od výš dotčeného buku dolův až k té studničce Mezní, a od té studýnky kudy z ní voda je a se táhne do potoka Sulzpachu, že sou pravé meze a hranice, dělíc v těch místech hranice sliské a glacké, tomu se od Pánův Slezákův neodpírá. A tak od výš dotčeného buku k studýnce mezní a od té studýnky mezní k témuž potoku Sulzpachu j[es]t dobře čtvrti míle.

U téhož potoku dávána j[es]t zpráva, že by Páni Slezáci ten potůček Sulzpach chtěli mít za mezní. Potůček, kterýž se počíná pod cestou výše dotčenou, kteráž jde od Neradu k Svídnici vejšeji však několikerý hony, ale od téhož začátku potůčku j[es]t k silnici výš dotčené dobrých půl druhých honův, při kteréžto silnici žádných znamení mezních se nenachází a nenajde, potomně sou silnicí jdouc vchází se na cestu, kteráž zhůru jde k výš dotčenému rozcestí, jakž j[es]t oznámeno, že jedna cesta travná jde na levou ruku a druhá na pravou, a tak od téhož místa opět, kdež voda vpadá z té studýnky do potoka Sulzpachu až do rozcestí napřed dotčenému, j[es]t veliký čtvrt míle, a tak též hranicejch chtěli by sobě Páni Slezáci osobiti, a že by náležeti měl k zámku Firšištejnu.

Což j[es]t tu v týchž mezích a hranicích na odporu mezi krunty k Hrabství glackému náležejícími a krunty k zámku Firšištejnu do knížectví Sliského náležejícím, j[es]t týchž kruntvův vůkol za tři čtvrti míle.

fol. 65

Gericht wegen der richtigen alten granz zwischen des herrschafter Hummel undt Frymburk etc.

Téhož léta etc. LXXI jiného dne, vedeni sme byli od lidí robotních ze vsi Javornice a Malého Jiříkovce k zámku Homoli náležejících na meze a hranice, kteréž dělí krunty homolské k Hrabství glackému náležité a krunty Frymburské, tu souce přivedeni od výš jmenovaných lidí na cestu, kteráž jde od Levína, a tou cestou ouvozu starému — správu sou nám týž lidé dávali, že ta cesta stará, kteráž týmž starý ouvozem z hum šla, byla j[es]t a zůstává za pravou mez a hranicí, dělíž krunty oboustranně se zbíhající, kteréž ouvozu starému a cestě z jedné strany po pravé ruce ode vsi Lhoty k Frymburku náležející, a z druhé strany po levé ruce od výš dotčených vsi Javornice a Malého Jiříkovce k zámku Homoli též náležející, tak že to, což po levé ruce j[es]t, náleží k zámku Homoli, a což po pravé ruce, k zámku Frymburku, kterémužto ouvozu starému, a to cestě staré, všickni lidé ze vsi Lhoty, jichžto pole k té cestě staré přichá-

zejí, místo dávají, a přes touž cestu starou, cestu davší týž ouvoz proti svému poli zametali až k nové cestě potahuje, jménem Duchoň Vlk, čehož j[es]t se jemu vždycky bránilo a brání, tou pak cestou vedeni sme byli skrze les veliký až k kamennému kříži, kterýž stojí u cesty a silnice, kteráž jde od Dušníku k Volešnici, kterážto cesta od výš dotčeného místa a ouvozu až k témuž kříži kamennému j[es]t pravá meze a hranice, dělic krunty homolské a frymburské, to, což j[es]t na levé ruce, náleží k Homoli, a tak k Glacku, a což po pravé straně, Frymburku, a tak k Koruně české. Od toho kříže kamenného vedeni sme byli vejš dotčenou cestou a silnicí zhůru k místu, na kterém nám lidé robotní oznamovali, že sou od předkův svých lidí starých slyšali, že týž kříž kamenný na témž místě stál a byl, ale že z téhož místa doleji asi

fol. 66

dvoje hony snešen j[es]t. Jak a od koho nevědí, od toho místa a z té silnice výš dotčené na levou ruku byli sme vedeni od těchž lidí starých a někteří pro sešlost věku a nemoc býti přítomni nemohli, skrze les jedlový a bukový hřebenem k Kozímu hřbetu a potom skrze týž Kozí hřbet hřebenem zhůru, v kterémžto Kozím hřbetě na hoře přivedeni sme byli k buku velikému, na němž se nachází znamení mezní kříž, o kterémžto kříži týž lidé nám zprávu dávali, že j[es]t jej před třidceti lety Pan Jiřík Žejdlí z Šenfenldu a na Zvolíněvsi, souc ty časy v držení zámku Homole, s tím k tomu příslušenstvím učinil, a držiteli zámku Frymburku, toho času nějakého Pana Anděla z Ronovce, dáleji a vejšeji v ty hory a lesy vkráčovati j[es]t zbraňoval a hájil, v čemž j[es]t jemu nikdýž na odpor nastoupeno ani odpíráno nebylo. Od kteréhožto buku od týchž lidí vedeni sme byli k Suché hoře a přes touž horu Suchou hřebenem byli sme převedeni k buku, na kterémžto nachází se vysekaná hlava zubří, a kteréžto výš dotčení lidé zprávu dávali, že j[es]t ji v přítomnosti jich nebožtík Pan Jan Prok z Velnic, souc těch časův hejtmánem u Jeho Mi[los]ti P. P. z Pernštejna na Glacku, vysekati dal, ta neporušena a nezkažena zůstává. Od kteréhožto buku byli sme vedeni týmž hřebenem k jakési jámě vykopané, nad níž stojí buk. O té jámě tíž lidé neuměli žádné zprávy dáti, co j[es]t to, a od koho učiněno a za jakou příčinou. Od též jámy, když sme byli vedeni hřebenem po též Suché hoře, ukázána j[es]t nám chalupa myslivecká na levé straně, a tak na kruntech homolských Glacku náležejících, kterážto předešle nedaleko od toho místa téměř v hřebenu též Suché hory postavena byla, o kteréžto chalupě tíž lidé oznamovali, že nevědí, kdy a kterého času tam přestavěna j[es]t. A to že j[es]t se státi musilo z poručení nebožtíka P. P. Viléma Trčky z Lipy.

fol. 67

Souc pak dále vedeni týmž hřebenem ke dvěma kamenům pískovým, kterýž že sou samorostlý, od těch kamenův vedeni sme byli z též Suché hory v přímo dolův až k místu, kdež se počíná Černý potok, podle kteréhožto potoku, souce vedení předce dolův až k řece Vorlici, do kteréž týž potok vpadá, tu sou nám týž lidé výš dotčení zprávu dali, že sou to od starých lidí dědův i otcův svých slýchali, že od téhož kamenného kříže až do řeky Vorlice tudy sou pravé meze a hranice a to, což j[es]t po levé ruce, náleží k zámku Homoli, a tak k Hrabství glackému, a což po pravé ruce, k zámku Frymburku, a tak k Čechům, ale aby oni měli to svejmi přísahami zpraviti, že sou toho tak gruntovně povědomí, že toho učiniti nemohou, než o tom že svědomí

dali, což sou od předkův svých starých lidí slýchali, po ta místa užívali, jiným užívat zbraňovali a hájili to vysvědčiti chtí, dávajíce tu zprávu, že v tom ve všem hřebeň, kdež vody padají nalevo do Glacka a napravo do Čech, že dělí. Od kteréhožto potoku Černého vedení sme byli dolův podle řeky Vorlice od jiných lidí robotných až k potoku, kterýž slove Mezní, a tu sou nám týž lidé oznamovali, že se tu skonávají kruntové k zámku Frymburku náležejících tak, že to, což po levé ruce řeky Vorlice j[es]t, náleží k zámku Homoli, a což po pravé straně, k zámku Frymburku, nebo týž potok Mezní tak řečený, kterýž vpadá do řeky Vorlice, dělí krunty frymburské a solnické Pana Benjamína z Vlkanova zbíhající se k řece Vorlici, ale na druhé straně též řeky Vorlice nenachází se žádná znamení mezní, kteráž by ukázána mohli bejti, že za touž řekou Vorlicí sou kruntové Frymburku a zase k Solnici náležející, nýbrž naproti tomu od týchž dotčených lidí zpráva j[es]t dána, že od výš dotčeného potoku Černého, kterýž vpadá do řeky Vorlice, že též řeka Vorlice předce dolův až do potoku Červeného

fol. 68

dělí Hrabství glacké od Čechův, kterážto řeka Vorlice začátek svůj má nad týmž Černým potokem v kruntech homolských.

Což j[es]t v týchž mezích a hranicích na odporu mezi panstvím homolským k Hrabství glackému náležejícím, a dobrý paměti P. P. Vilém Trčka z Lípy a krunty k zámku Frymburku náležejícími, j[es]t týchž krunťův dobře v zdíli za půl druhé míle a šíři v některém místě za míli, a v některém za půl míle, jakž týž lidé správu nám dávali, až se k nám na dyl mnoho dýle zdálo.

Gränz zwischen Frymburg und Solnic

Od téhož potoku nahoře jmenovaného mezního, kterýž dělí krunty frymburské a solnické k též řece Vorlici se zbíhající, dána j[es]t nám zpráva od týchž lidí robotních, že táž řeka Vorlice dělí krunty Solnické a krunty k Glazku náležité až do potoku, kterýž slove Vracov a do té řeky Vorlice vpadá, a tu s volné strany řeky Vorlice, při též řece Vorlici dělí krunty solnické a rychnovské tak, že počnouc od druhého břehu řeky Vorlice naproti výš dotčeného potoku Mezního, kterýž dělí krunty frymburské s solnickými až do břehu naproti téhož potoku, kterýž slove Vracov, kterýž dělí též krunty solnické a krunty rychnovské, to, což po levé ruce j[es]t, náleží k Glazku s týmž břehem a polovicí řekou Vorlicí a to, což po pravé ruce též řeky Vorlice s břehem a půl Vorlici j[es]t, že náleží k Solnici.

Co j[es]t tu, v týchž mezích a hranicích na odporu mezi krunty Hrabství glackého a krunty Pana Benjamína z Vlkanova k Solnici náležejícími, j[es]t týchž krunťův v zdíli na tři čtvrti míle a našich tolikéž, jakž od týž lidí robotních zpraveni sme.

fol. 69

Gericht zwischen Solnic und Reichenau

Od téhož potoka, kterýž slove Vracov a dělí krunty solnické a rychnovské po pravé straně, jdouc dolův po řece Vorlici až k potoku, kterýž slove potok Žabí, kterýžto potok Žabí tu, kdež vpadá do výš dotčené řeky Vorlice, ten dělí krunty rychnovské a vorlické tak, že počnouc od druhého břehu řeky Vorlice naproti témuž potoku Vracov až do břehu naproti potoku, kterýž slove Žabí, z druhé strany řeky Vorlice, táž řeka dělí

krunty rychnovské a krunty glazké tak, že to, což po levé ruce j[es]t s týmž břehem a polovici Vorlici náleží k Glacku, a to, což po pravé ruce j[es]t, jdouc dolův po též řece Vorlici, s týmž druhým břehem a polovici Vorlici náleží k Rychnovu, ale poněvadž ti obojí kruntové, jak Glačtí, tak taky rychnovští, Vaší Cí[sars]ké Mi[lo]sti dědiční sou, tu a v těch místech žádní odporové bejti nemohou.

Gränz zwischen den glazischen und Rokitnitz

Dále j[es]t nám opět jiného dne od lidí robotních oznámeno i uloženo, že táž řeka Vorlice předce dolův dělí a mezuje krunty glacké a rokytnické, totiž počnouc o druhého břehu řeky Vorlice naproti potoku, kterýž slove Žabí, a dělí na pravé straně Vorlice krunty rychnovské a rokytnické, k též řece Vorlici se scházejí, předce dolův po též řece Vorlici až do bře[h]u řeky Vorlice naproti potoku, kterýž slove Malá Vorlice, a vpadá do řeky Vorlice, nad kterýmžto potokem Malou Vorlicí a na břehu téměř Vorlice řeky, j[es]t buk veliký a na něm křížové, kterýžto potok a buk, že dělí krunty rokytnické a k zámku Žampachu náležíté, tu v tom místě k řece Vorlici se scházející, a tak táž řeka Vorlice od výš dotčeného břehu naproti potoku, kterýž slove Žabí, že do břehu naproti potoku, kterýž slove Malá Vorlice a témuž buku, dělí krunty klacké a rokytnické, že to, což j[es]t po levé ruce s týmž břehem a polovicí řekou Vorlicí, náleží k Hrabství glackému, a to, což po pravé ruce jdouc dolův po vodě s týmž druhým břehem

fol. 70

a polovicí řekou Vorlicí, náleží k Rokytnici, ale poněvadž nebožtík P. P. Jan Lýček z Rýzmburku a na Borohrádku, chtějíce za řekou Vorlicí grunty své míti, majíc v těch místech veliký odpor z dobrý paměti osvíceným knížetem Arnoštem, jakožto ty časy Hrabství glackého, žádných pořádných hranic ani mezí za touž řekou Vorlicí j[es]t neprokázal, nýbrž takové obeslání o ty meze a hranice bylo j[es]t zdviženo a na pořád práva straně chtěli se o krunty tu, kdež náleží, souditi, ukázáno, čehož j[es]t se v těchto časech od jedenmezcitma let nestalo, a tak kdyby i jaké právo P. P. Zikmund Lýček z Rýzmburku jakožto syn a dědic k těm kruntům měl, poněvadž j[es]t nevinil, po právě nešel, již by mu postačiti nemohlo, a až j[es]t na onen čas na odporu bylo j[es]t toho po též řece Vorlici za půl druhé míle zdíli.

Gränz zwischen dem Glazischen und Žampaschen

Dáleji sme byli jiného dne vedeni po též řece Vorlici od lidí robotních a starých, kterýž sou nám ukázali a oznámili, že táž řeka Vorlice předce dolův dělí a mezuje krunty Hrabství glackého a krunty k zámku Žampachu, totiž počnouc od druhého břehu řeky Vorlice naproti potoku, kterýž slove Malá Vorlice, a buku Mezníku nad tímž potokem stojícímu, kterýžto na pravé straně řeky Vorlice, vpadajíc do ní, dělí krunty žampaské a rokytnické k též řece Vorlici se scházející předce dolův po též řece Vorlici až k potoku Červenému, tak táž řeka Vorlice od výš dotčeného břehu proti potoku Malé Vorlici a témuž buku Mezníku až do téhož potoku Červeného, kterýž do též řeky Vorlice po levé ruce vpadá, dělí krunty Hrabství glackému náležíté a krunty k zámku Žampachu, že to, což j[es]t po levé ruce s týmž břehem a polovicí řekou Vorlicí k Hrabství glackému náleží, a to, což po pravé ruce jdouc dolův po vodě s týmž

druhým břehem a polovicí řekou Vorlicí k zámku Žampachu. Od též řeky Vorlice byli sme vedeni zhůru podle téhož potoku Červeného až k studýnce, kdež se týž Červený potok začíná, a od té studýnky vzhůru strání přes vrch dolův k pařezu velikému vypálenému jesennímu, kterýžto pařez stojí nad cestou a silnicí, kteráž jde od Mitwaldu k Mládkovu mezi, vsí Štampochem a vsí Německú Petrovicí, o kterémžto pařezu výš dotčeném lidé zprávu

fol. 71

dávali, že j[es]t to pravý mezník, kterémuž i P. P. Jan Burian z Pernštejna místo dává, a tak od výš dotčené řeky Vorlice, kdež týž potok Červený do ní vpadá až do studýnky, z kteréž vychází a se počíná, a od též studýnky až k témuž pařezu Jesennému, to všecko, což po levé ruce j[es]t, k Hrabství glackému náleží, a což po pravé ruce j[es]t, to k zámku Žampachu.

Co j[es]t tu v týchž mezích a hranicích na odporu mezi Hrabství glackým a P. P. Janem Burjanem z Pernštejna, j[es]t týchž kruntův dobře v zdíli za míli a šíří za půl míle, nebo dáleji od výš jmenovaného pařezu a mezníku, kdež se meze a hranice scházejí od Hrabství glackého k kruntům P. P. Jana Burjana z Pernštejna žádné[h]o odporu není až do mezí a hranic Markrabství moravského.

Také sme byli jiného dne vedeni od některých osob stavu rytířského, starých i prostředního věku, též i lidí robotných starých do vsi Pastorkova, kteréžto vsi v držení a v užívání j[es]t Pan Bohuslav Slánský, tu sou nám ukázaný hory a lesy při též vsi Pastorkovu ležící, kterýchž to j[es]t v zdíli pět čtvrti míle a někde na šíř půl míle a místem čtvrt míle, tu sou nám výš dotčení lidé zprávu dávali, že tu v těch místech o žádných mezích a hranicích nevěděli, a k té vsi Pastorkovu, nýbrž že j[es]t se předešlý držitel též vsi Pastorkova, otec výš dotčeného Pana Bohuslava Slánského, nikdyž v též lesy a v hory nevkládá, ani jich ničímž neužíval. Ale že sou výš dotčené osoby ze stavu rytířského s dovolením Pánův držitelův Hrabství glackého v týchž horách a lesích zvěř stříleli, na zajíce honívali, pletky na ptáky líčili a nebožtík otec téhož Pana Bohuslava Slánského o tom j[es]t nevěděl a v tom jiný žádné překážky nečinil j[es]t nikdy, aniž j[es]t se těch hor a lesův kdy ujímal, nebo plat z týchž hor a lesův od těch, kterýž sou jich pálením popelův v nich užívali a ještě užívají,

fol. 72

na Glacko j[es]t dáván byl a ještě až posavad se dává. Dáleji i tu zprávu o tom dávajíc, že táž ves Pastorkov předešle j[es]t náležela k panství homolskému, ale že některý předešlý držitel téhož panství homolského j[es]t touž ves předkům výš dotčeného Pana Bohuslava Slánského za jeho služby dal a jemu ji listem, neboližto hamfeštem pokud a jak by ji užívati měl, vysadil, a jakž sou zprávu dávali, že k té vsi toliko dědin orných užívati se má a k ní že žádné lesové ani hory nenálezejí, jichto ani předešlé od nebožtíka otce jeho ujímá, v nich meji ty lesy lidem, aby se stavěli, rozdává, a týž lidé je podávají a k užitku svému obracejí, což j[es]t na znamenitou škodu a újmu kruntův Hrabství glackého, ač mu se to bránili vždycky, ale po tejnou vždy se vkládá, v čemž se nám za dobré vidí, aby týž Pan Bohuslav Slánský do komory Vaší Cís[ar]ské Mi[los]ti

souc obesanou, proč to činí, toho se zpravil, a týž list nebolížno hamfešt, kterýmž sobě předeek jeho touž ves Pastorkov vysazenou a danou má od předešlého držitele panství homolského, položil, a nebo hodnověrný vidimus pod svou a jiných dobrých lidí pod pečeti dal, z kteréhožto Vaše Cí[sar]ská Mi[lo]st milostivě porozuměti ráčíte, jakou spravedlnost k týmž lesům a horám má. A jak náležitě nebo nenáležitě se v krunty Vaší Cí[sarš]ké Mi[lo]sti Glacké vkládá a je mejti i rozdává.

RÉSUMÉ:

The Archiwum Państwowe contains several documents in the Hrabstwo Kłodzkie collection that relate to the issue of demarcating the Bohemian-Kladsko border in the 1570s. The impetus for an accurate description of this frontier was the long-running dispute between the governor (hejtman) of Kladsko, Kryštof Muchek of Bukov, and Vilém Trčka of Lípa and Veliš, owner of the Opočno dominium. Similarly as in other conflicts that took place between two noblemen in the pre-White Mountain period, this dispute also involved the trespassing of Trčka's subjects on supposedly Kladsko territory. The conflict even led to several instances of detention of those people in Kladsko. Because this dispute between the two noblemen dragged on for many years without any resolution, the governor (hejtman) of Kladsko asked the emperor to set up a commission to precisely demarcate the border. Based on this initiative, a document was actually created in which the estate borders were described in detail and which became the main theme of this paper. With respect to the fact that the text also contains many place names and describes the terrain through which the commission travelled together with witnesses, this historical border can be reconstructed today, partly on the basis of the given document, an edition of which is part of this study.

Mgr. et Mgr. Marie Boukalová je studentka doktorského studia na Filozofické fakultě Univerzity v Hradci Králové. Zaměřuje se na českou šlechtu v pozdním středověku a raném novověku a na pomocné vědy historické (marie.boukalova@uhk.cz).